

Vergaderjaar 2019–2020

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

25 295

Infectieziektenbestrijding

Nr. 812

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 mei 2020

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de informele Telecomraad die op 5 juni a.s. plaatsvindt via videoconferentie. Ik zal deelnemen aan deze Raad.

De definitieve agenda van de Telecomraad zal in de komende weken worden vastgesteld door het Kroatische voorzitterschap. De voorlopige agenda van de Telecomraad bestaat uit een beleidsdebat over Artificiële Intelligentie en een gedachtewisseling en aannahme van raadsconclusies digitalisering.

Op de agenda staan daarnaast verschillende diversenpunten geagendeerd. De Raad zal mogelijk door het voorzitterschap worden geïnformeerd over de stand van zaken t.a.v. lopende wetsvoorstellen, inzake de ePrivacy-verordening en de verordening ter oprichting van een kenniscentrum voor industrie, technologie en onderzoek en het netwerk van nationale coördinatiecentra. Het inkomende voorzitterschap, Duitsland, zal tot slot het werkprogramma voor juli tot en met december 2020 presenteren.

Eerder stond ook een beleidsdebat over de e-commerce richtlijn en de Digital Services Act op de agenda. Deze is door het voorzitterschap geschrapt. Hieronder vindt u een eerste positie over de Digital Services Act, waarmee het kabinet tegemoet komt aan het eerste deel van de gewijzigde motie van het lid Middendorp, die verzoekt om de Nederlandse positie ten aanzien van de Digital Services Act.¹ In het verslag van de informele Telecomraad zal het tweede deel van de motie worden ingevuld. Daartoe zal aan de hand van de definitieve Raadsconclusies digitalisering een overzicht worden gegeven van het Europese krachtveld inzake de DSA. Zodra de Commissie een wetgevend voorstel heeft

¹ Kamerstuk 35 300 VII, nr. 43

gepubliceerd ontvangt uw Kamer conform de geldende afspraken een verder uitgewerkte Nederlandse inzet en positie via een BNC-fiche.

Daarnaast vindt u in de bijlage het non-paper «*EU response digitalisation and recovery strategy for COVID-19*» met de Nederlandse positie inzake digitalisering in relatie tot het te verwachten Europese *Economic Recovery Programme*².

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat,
M.C.G. Keijzer

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

Geannoteerde agenda

Artificiële Intelligentie

Beleidsdebat

Het Kroatische voorzitterschap wil een beleidsdebat agenderen over Artificial Intelligence (AI). Op 19 februari 2020 heeft de Europese Commissie haar samenhangende en ambitieuze digitale strategie gelanceerd, *Making Europe fit for the Digital Age*. Onderdeel hiervan is het Witboek Kunstmatige Intelligentie³ (hierna witboek AI). AI heeft nu meer urgentie dan ooit; AI kan een belangrijke medische, maatschappelijke en economische bijdrage leveren aan het herstel van de COVID19-crisis. Nederland hecht aan de Europese *human centric AI*-benadering waarbij het respecteren van mensenrechten centraal staat – ook in tijden van crisis. Herstel van de crisis alleen is onvoldoende, we moeten sterker, innovatiever en competitiever uit de crisis te komen. Om het huidige en toekomstige verdienvermogen en het digitaal leiderschap van de EU te borgen roept Nederland de EU op om vast te houden aan de prioriteiten en het tijdsplan uit deze digitale strategie en het witboek AI.

In het witboek AI presenteert de Commissie een regelgevings- en investeringsaanpak met betrekking tot onderzoek, investeringen en vaardigheden en worden beleidsopties uiteengezet voor een regelgevend raamwerk voor AI. Om de invoering van AI te bevorderen en risico's te adresseren werkt de Commissie langs twee «bouwblokken». In de eerste plaats gaat het om een ecosysteem van excellentie. Dit is ter ondersteuning van de ontwikkeling en acceptatie van AI in de EU, een onderdeel hiervan is een onderzoeks-, onderwijs- en investeringsagenda. Nederland benadrukt dat de EU kan helpen in het creëren van de juiste randvoorwaarden op basis van excellentie en vertrouwen om de juiste economische kansen te scheppen voor AI. Ten tweede gaat het om een ecosysteem van vertrouwen, met een regelgevend raamwerk voor betrouwbare AI dat fundamentele rechten van burgers borgt en bijdraagt aan een sterke Europese data-economie. De Commissie stelt bij het regelgevend raamwerk een risicogerichte aanpak voor aan de hand van twee cumulatieve eisen: het moet gaan om risicovolle sectoren en risicovolle toepassingen. De methode van de Commissie om gebieden met een hoog risico te identificeren lijkt vooralsnog positief. Een verdere concretisering hiervan door de Commissie is echter nodig voor een meer diepgaand Nederlands standpunt hierover.

Nederland heeft als vertrekpunt dat de twee ecosystemen van excellentie en van vertrouwen elkaar versterken. Het ecosysteem van excellentie creëert voorwaarden voor een groeiende interne markt met economische kansen en het ecosysteem van vertrouwen creëert de randvoorwaarden waarbinnen de interne markt inclusief toepassingen gebaseerd op AI ook kan groeien.

De voorstellen in het witboek AI zijn het startschot voor de plannen en dienen verder uitgewerkt te worden. Input hiervoor komt o.a. vanuit de publieke consultatie van de Europese Commissie die verlengd is tot en met 14 juni 2020. Daarnaast is er een conceptreactie⁴ naar de Tweede Kamer en de Eerste Kamer gestuurd waar tot 31 mei op kan worden gereageerd. Naar verwachting zal in 2021 concretisering van wetgeving volgen.

³ COM (2020) 65

⁴ Kamerstukken 26 643 en 32 761, nr. 680

Bij de totstandkoming van beleid en mogelijke wetgeving op het gebied van AI bepleit Nederland een «lerende aanpak», waarbij de EU – door onderzoek, experimenten en pilots – kan beoordelen of (en waar) er problemen zijn met betrekking tot AI-toepassingen. Vervolgens moet worden bekeken hoe deze problemen met toepassing van bestaande instrumenten, inclusief wet- en regelgeving, kunnen worden opgelost. Als op basis van deze lerende aanpak blijkt dat nieuwe wet- en regelgeving nodig is, is de vraag of die «generiek» – voor het hele AI-domein – en/of toepassing specifiek moet zijn. Hierbij is het belangrijk dat de resultaten van de lerende aanpak snel beschikbaar zijn zodat waar nodig en mogelijk tijdig geïnvesteerd kan worden in generieke wettelijke waarborgen, dit mede vanuit het oogpunt van rechtszekerheid. Vanuit dit perspectief lijkt de methode van de Commissie om gebieden met een hoog risico te identificeren en haar aanpak voor een onderscheid tussen hoge en lage risico's vooralsnog positief.

Raadsconclusies digitalisering

Gedachtewisseling en aanneming van de raadsconclusies

Tijdens de Telecomraad zullen conclusies over de toekomst van Europees digitaal beleid worden aangenomen. Hiermee geeft de Raad een reactie op de digitaliseringsstrategie «*Shaping Europe's Digital Future*» van de Europese Commissie van 19 februari jl. Daarnaast wil het Kroatische voorzitterschap middels de raadsconclusies gevolg geven aan de brede discussie die over dit onderwerp gevoerd wordt tijdens de informele Telecomraad afgelopen 5 mei. Hier werd gesproken welke digitale oplossingen kunnen bijdragen aan het herstel van de Europese economieën als gevolg van COVID-19. Zonder digitale middelen, capaciteiten en vaardigheden heeft de crisis een nog veel groter effect op economie en samenleving. Een stevige inzet op digitalisering en een ambitieuze digitaliserings- en investeringsagenda is juist nu van belang.

De Nederlandse inzet voor deze conclusies is in lijn met het BNC-fiche over de Europese Digitaliseringsstrategie.⁵ Daarnaast sturen we uw Kamer bijgevoegde non-paper inzake de «EU respons digitalisering in herstelstrategie na COVID-19». Het kabinet wil vasthouden aan de ambitieuze digitaliseringsagenda van de Commissie. Investerings- en digitalisering dragen bij aan een sterker Europees concurrentievermogen. Waar publieke belangen (zoals veiligheid, bescherming van persoonsgegevens en privacy, (keuze)vrijheid maar ook verdienvermogen) in het geding komen door ongewenste afhankelijkheden op technologie zal de EU moeten onderzoeken hoe het deze afhankelijkheden kan verminderen en technologische soevereiniteit kan versterken. Een open economie en het beschermen van economische belangen en maatschappelijke waarden staan hierbij voorop. Over de conclusies wordt op het moment van schrijven nog onderhandeld. Nederland werkt nauw samen met andere lidstaten en spant zich in om gezamenlijk tot een ambitieuze boodschap te komen.

Diverse punten

De Raad zal naar verwachting door het voorzitterschap worden geïnformeerd over de stand van zaken tover lopende wetsvoorstellen, de ePrivacy-verordening en de verordening ter oprichting van een kenniscentrum voor industrie, technologie en onderzoek en het netwerk van nationale coördinatiecentra (EUCCC). Daarnaast zal het inkomende Duits

⁵ Kamerstuk 22 112, nr. 2858

voorzitterschap zal het werkprogramma voor juli – december 2020 presenteren.

Digital Services Act

De Europese Commissie heeft aangekondigd dat ze de zogenaamde e-commercerichtlijn gaat herzien. In de plaats daarvan komt er een Digital Services Act (DSA). De e-commercerichtlijn stamt uit 2000 en vormt, dankzij het land-van-oorsprongbeginsel, de basis voor de interne EU-markt voor diensten van de informatiemaatschappij. Daarnaast bevat de richtlijn bepalingen die consumenten het vertrouwen moeten geven om online handel te drijven. Ten derde beperkt ze de aansprakelijkheid van tussenpersonen zoals internetaanbieders en hostingproviders voor de informatie die zij namens klanten doorgeven of hosten. Ze beperkt ook de mogelijkheden om deze personen te dwingen tot algemene monitoring van die informatie.

Met de invoering van het land-van-oorsprongbeginsel kunnen dienstverleners zeer gemakkelijk digitale diensten aanbieden in andere EU-lidstaten. De e-commercerichtlijn heeft daardoor een belangrijke rol gespeeld in de vorming van één digitale interne markt in Europa. Dit heeft Nederlandse ondernemers en het mkb veel kansen geboden om digitale diensten breed af te zetten en consumenten toegang gegeven tot een grote variëteit aan kwalitatief hoogwaardige digitale diensten. Het speelveld is met de opkomst van nieuwe digitale diensten en de dominante positie van sommige platforms echter sterk veranderd sinds de invoering van deze richtlijn. In dat licht beziet het kabinet daarom of het instrumentarium voor overheden en handhavers voldoende geëquipeerd is om publieke belangen en fundamentele rechten te borgen. Bij de herziening zal het kabinet zich ervoor inspannen om het bevorderen van een open economie samen te laten gaan met voldoende waarborgen om het gelijke speelveld te borgen. Het voorkomen van fragmentatie van de digitale interne markt en het tegelijkertijd beschermen van waarden om publieke belangen en fundamentele rechten te borgen is van groot belang. Daarbij moet er aandacht zijn voor rechtszekerheid van burgers en bedrijven. Met de realisatie van één digitale interne markt worden er kansen geboden aan ondernemers en krijgen consumenten toegang tot een breed scala aan digitale diensten. Tegelijkertijd moeten er bij de toepassing van (nieuwe) technologieën waarborgen worden ingebouwd voor de bescherming van fundamentele rechten en tegen criminaliteit en misbruik. Met deze waarborgen poogt het kabinet tevens het vertrouwen in de markt en in innovatieve technologieën te bevorderen. Het kabinet acht het van belang dat de DSA ruimte biedt aan de maatschappelijke en economische kansen binnen de waardengemeenschap die de EU vormt.

De afgelopen jaren is er veel gedaan om consumenten beter te beschermen bij het kopen en verkopen van producten of diensten langs digitale weg. Belangrijke uitgangspunten van het consumentenbeleid zijn om er voor te zorgen dat consumenten met vertrouwen aankopen kunnen doen en zorgen voor een zekere balans tussen consument en handelaar. De opkomst van de platformeconomie en het toenemend belang van data en technologie in consumentenmarkten leidt tot verschuivingen en hiaten in de rechtsbescherming van consumenten. Nieuwe vormen van online diensten en nieuwe technologieën zoals AI beïnvloeden de traditionele handelaar-consument-relatie en bestaande kaders bieden niet altijd goede oplossingen. Zowel in de DSA als daarbuiten zetten we in op maatregelen die de belangen van consumenten in de digitale economie borgen.

Het internet heeft het ontzettend eenvoudig gemaakt om informatie en meningen te delen met een haast onbegrensd publiek en om allerlei

nieuwe (economische) activiteiten te ontplooiën. Keerzijde van deze positieve ontwikkeling is dat het ook de verspreiding van illegale of onrechtmatige informatie en activiteiten makkelijker gemaakt. De meeste ondernemingen wiens diensten hiervoor gebruikt worden, treden daartegen op of zijn bereid om dat te doen. Over het algemeen is er echter behoefte aan verduidelijking van hun rol en verantwoordelijkheid. Bij een herziening is het belangrijk dat dit gebeurt met inachtneming van de gevolgen voor de vrijheid van meningsuiting en de veiligheid van gegevens. Gebruikers moeten een effectieve en laagdrempelige manier hebben om bezwaar te maken tegen illegale of onrechtmatige informatie of tegen de verwijdering van informatie die zij hebben geplaatst. Verder moeten de regels beperkt blijven tot de bestrijding van illegale en onrechtmatige informatie, en van activiteiten die mogelijk worden gemaakt door de verspreiding van informatie. Ze mogen bovendien geen afbreuk doen aan de regels die zijn of worden opgesteld ter bestrijding van specifieke vormen van illegale of onrechtmatige informatie, zoals auteursrechtinbreuk, terroristische propaganda, discriminatie, of kinderporno. Tot slot is het van belang dat de regels niet leiden tot dusdanig hoge nalevingskosten dat naleving of toetreding onmogelijk wordt voor kleine ondernemingen.